

ПАЎЛЮК ТРУС «ПАДАЮЦЬ СНЯЖЫНКІ»

УРОК БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ Ё 6 КЛАСЕ

Т. В. Гук,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
вышэйшай катэгорыі
гимназии №3 ім. В. З. Коржа г. Пінска

Мэты:

- фарміраванне ўмення вызначаць вобразны і інтанацыйны лад верша, мастацкія асаблівасці; выразна чытаць вершаваныя творы, параўноўваць творы літаратуры і творы жывапісу;
- стварэнне ўмоў для развіцця творчых здольнасцей вучняў, рэпрадуктыўнага і творчага ўяўлення ў працэсе знаёмства з вершам;
- развіццё ўмення захапляцца прыгажосцю прыроды.

Абсталяванне: мультымедычная ўстаноўка або тэлевізар, прэзентацыя да ўрока, папяровыя сняжынкі, музычны твор (П. Трус, І. Лучанок «Падаюць сняжынкі» ў выкананні ВІА «Песняры»)

<https://disk.yandex.by/i/jSic8V-9ufyxOw>

Ход урока

I. Прадстаўленне класа

II. Уступнае слова настаўніка. Матывацыя

- Зіма – казачная пара года, калі ўся прырода чароўна ператвараецца, замірае. Паглядзіце за акно. Што мы там бачым? Прышла сапраўдная зіма, усё скаваў мароз, і над зямлёй закружыліся белыя сняжынкі. Гэтая пара года ў кожнага з нас выклікае свае пачуцці, унутраныя перажыванні. Так і ў беларускага паэта Паўлюка Труса, які пражыў вельмі кароткае жыццё, але пакінуў нам у спадчыну светлы лірычны твор – паэму «Дзясяты падмурак», урывак з якой мы сёння разгледзім, вызначым яго мастацкія асаблівасці, навучымся выразна чытаць. Гэта верш «Падаюць сняжынкі». (У сшыткі запісваецца дата і тэма ўрока)

- Звярніце ўвагу на дошку. Колькі тут розных сняжынак, якія вы падрыхтавалі! Яны такія ж непадобныя адна на адну, як і вы самі, кожная мае свой характар. А ці ведаеце вы, што выразаючы свае сняжынкі, вы далучыліся да старадаўняга народнага мастацтва? Можа хто паспрабуе адказаць, як называецца гэты від мастацтва? (Выцінанка)

- А што гэта такое? (адказы вучняў)

- Ад слова «выцінаць» – выразаць з паперы карункі і нават цэлыя складаныя кампазіцыі. Зараз выцінаньня шэдэўры знаходзяцца ў мастацкіх музеях побач з палотнамі славурых мастакоў. У даўнія часы выцінанкі мелі таксама магічны сэнс. Іх рабілі і вешалі ў доме, у гаспадарчых пабудовах як абярэгі ад хвароб і злых сіл. Няхай нашыя сняжынкi-выцінанкі дапамогуць нам сёння плённа працаваць.

III. Самастойная работа.

Запішыце ў сшыткі ў табліцу тры словы і выразы, якія ў вас асацыіруюцца са словам «сняжынка».

Слова-стымул	Словы-асацыяцыі
СНЯЖЫНКА	...

(Вучні працуюць самастойна, а потым зачитваюць свае асацыяцыі)

IV. Слоўніковая работа

Перш чым мы пазнаёмімся з вершам, правядзём слоўніковую работу. Глумачэнне лексічнага значэння некаторых слоў з верша.

V. Выразнае чытанне верша настаўнікам

- Якім настроем прасякнуты верш?
- У якім душэўным стане знаходзіцца паэт?
- Якія вобразы паўстаюць у вершы?
- Дапоўніце сваю табліцу словамі-асацыяцыямі П.Труса.
- Што дапамагае аўтару перадаць свае ўражанні, сваё бачанне навакольнага свету?
- Якія мастацкія сродкі мы з вамі ведаем?
- Знайдзіце, калі ласка, у вершы і запішыце ў свае сшыткі сродкі мастацкай выразнасці. *(Вучні выпісваюць мастацкія сродкі, а пасля агучваюць іх).*
- Для чаго аўтар выкарыстоўвае мастацкія сродкі?
-

VI. Фізкультхвілінка

- Мы з вамі ведаем, што многія вершы беларускіх паэтаў пакладзены на музыку. Так і словы верша П.Труса «Падаюць сняжынкi» беларускі кампазітар Ігар Лучанок паклаў на музыку. І зараз мы паслухаем песню ў выкананні ВІА «Песняры». Можаче заплюшчыць вочы і ўявіць сабе што-небудзь прыгожае і добрае. Хто мае патрэбу, можа зрабіць практыкаванні для шыі і рук.

- Якія пачуцці выклікала ў вас песня?

VII. Аналітычная работа над творам жывапісу

Літаратура – гэта мастацтва слова. Праз яго, як вы пераканаліся, аналізуючы верш П.Труса «Падаюць сняжынкi», можна перадаць слыхавыя і зрокавыя ўражанні

чалавека, яго думкі, пачуцці, настрой. Але ёсць і іншыя віды мастацтва. Назавіце іх (*адказы вучняў*).

Кожны з відаў мастацтва карыстаецца сваімі сродкамі. У жывапісе, напрыклад, гэта фарбы, святло і цені, лініі, размяшчэнне аб'ектаў малюнка на палатне.

Давайце пазнаёмімся з рэпрадукцыяй карціны беларускага мастака В. Бялыніцкага-Бірулі «Зімовы сон».

Параўнаем наш верш – літаратурны твор і рэпрадукцыю карціны – жывапісны твор:

- Які дзень мы бачым на карціне? (*пахмурны, снежны, спакойны...*)
- Якімі сродкамі мастак дасягае такога эфекту? (*падборам фарбаў, размытымі лініямі і г.д.*)
- Як вы думаеце, дзень на карціне ціхі? (*так, таму і называецца «Зімовы сон»*)
- Які настрой яна перадае?
- Што аб'ядноўвае верш П.Труса і карціну Бялыніцкага-Бірулі? (*аб'ядноўвае тэма зімы, а адрозніваюцца яны тым, што на карціне ціха, а ў вершы ёсць рух і гукі*)
- Знайдзіце ў вершы і зачытайце тыя словы, якія перадаюць рух.

VIII. Выразнае чытанне верша вучнямі

IX. Творчая работа

Для таго каб намалюваць карціну, напісаць верш ці музыку, трэба мець талент. Давайце і мы сёння на ўроку паспрабуем адкрыць нашыя таленавітыя зорачкі. Паслухаем тых вучняў, хто дома напісаў верш пра зіму. (*Некалькі вучняў чытаюць свае вершы, якія ў іх атрымалася напісаць дома*).

X. Падагульненне. Рэфлексія

- Што спадабалася вам на ўроку?
- Якія заданні былі цікавымі?
- Як вы ацэньваеце сваю работу на ўроку?

XI. Дамашняе заданне

Вывучыць верш П.Труса «Падаюць сняжынкi» на памяць.